

A klímaváltozás várható hatása az agrárágazatra

Harnos Zsolt MHAS

kutatócsoport-vezető

MTA-BCE Alkalmazkodás a Klímaváltozáshoz Kutatócsoport

IV. ALFÖLD Kongresszus

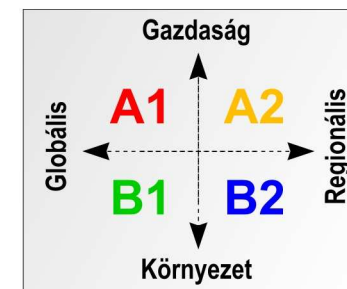
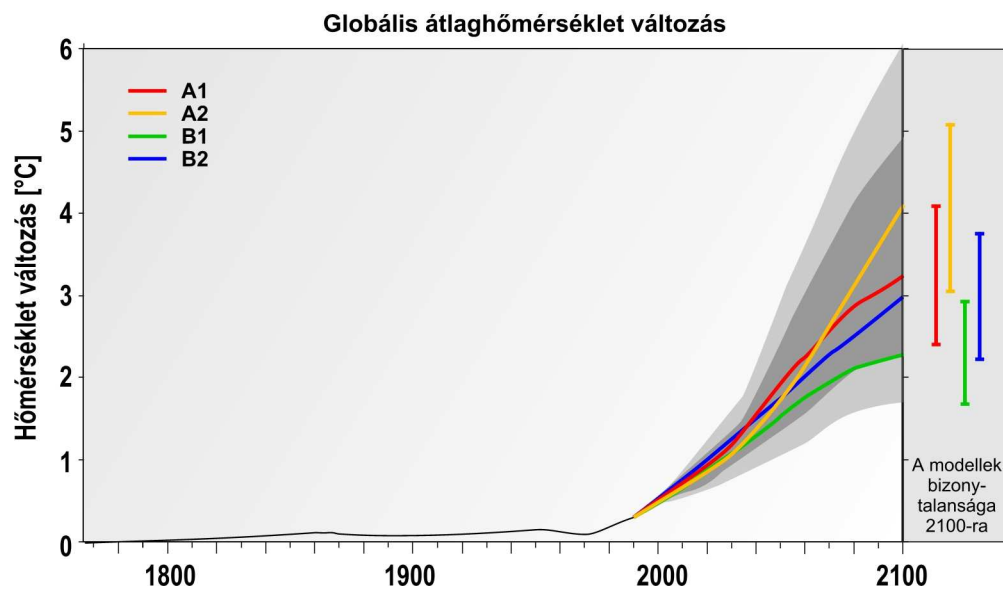
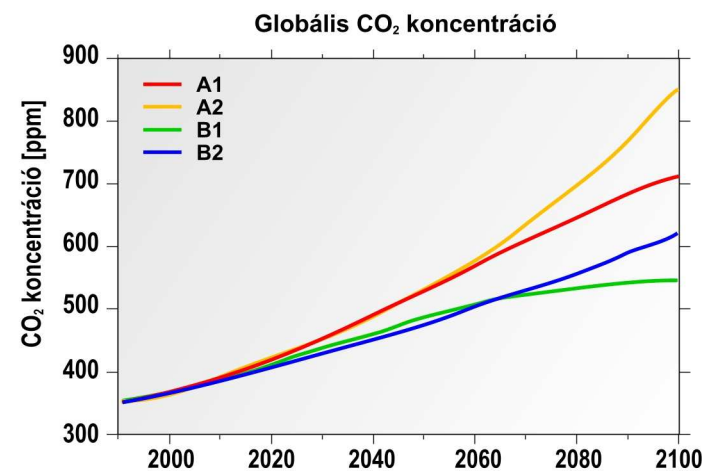
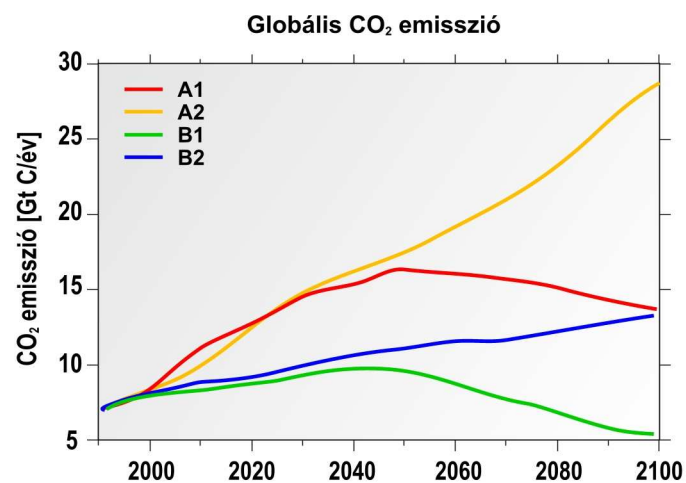
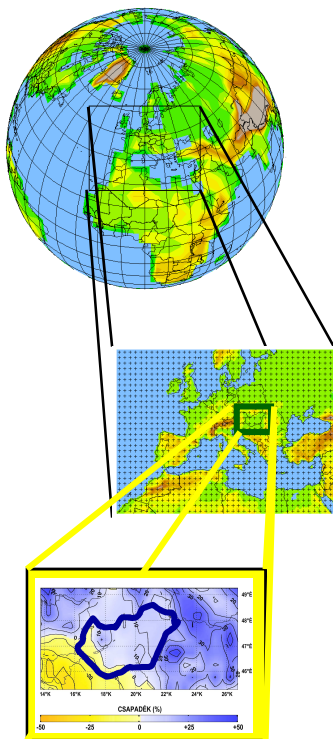
Békéscsaba

2008. november 27.

A klímaváltozás ma már a nemzetközi politika egyik fontos eleme, mely bevonult a köztudatba.

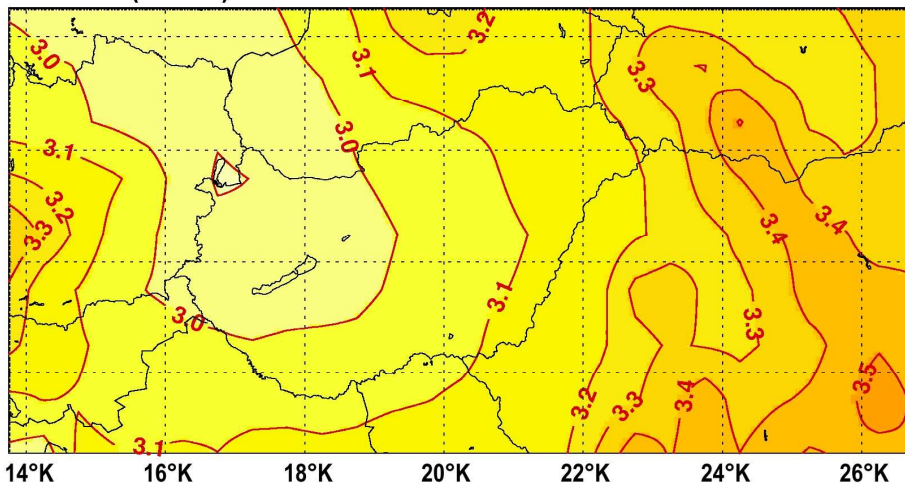
A klímapolitika két, szervesen összefüggő része a *légkörvédelem* – amely a légszennyező és felhalmozódó gázok *csökkentésére* irányul – és az *alkalmazkodás* – amely a valószínűsíthető változásokra való *felkészülést, megelőzést, kárenyhítést* célozza – a természeti, társadalmi, gazdasági összefüggések valamennyi metszetében.

A GLOBÁLIS ÉGHAJLATVÁLTOZÁS ALAPSZCENÁRIÓI: A1, A2, B1, B2

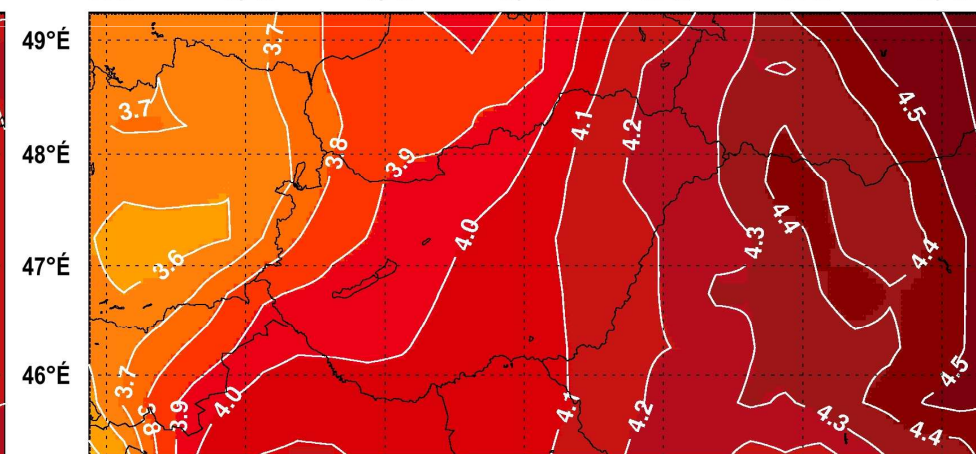
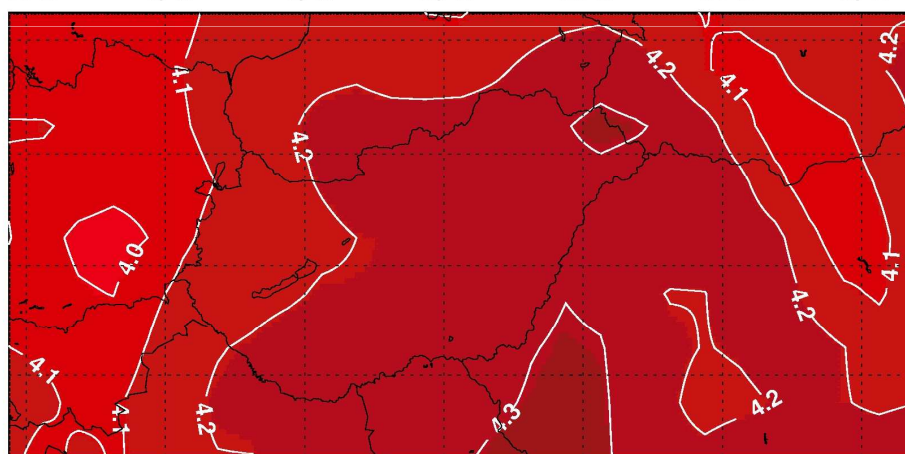
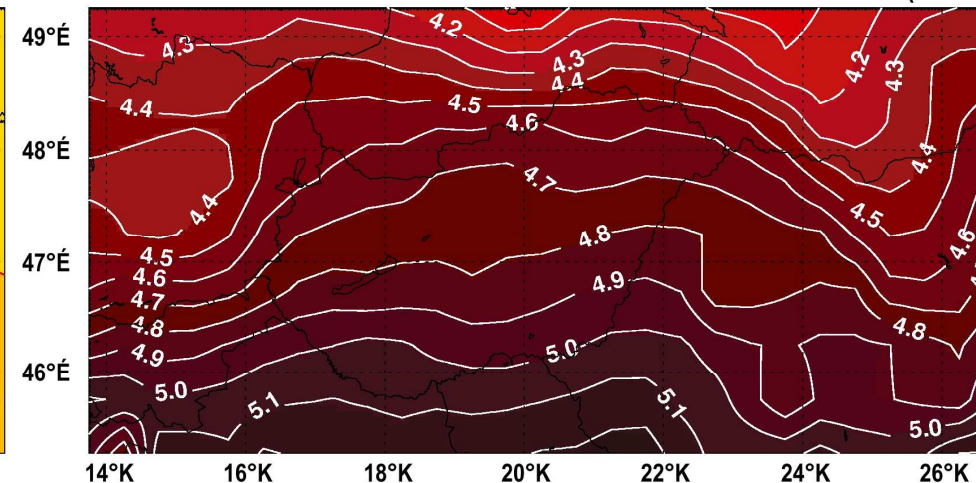

Hőmérsékletváltozás a Kárpát-medence térségében PRUDENCE, 16 modell, 2071-2100

TAVASZ (M-Á-M)

NYÁR (J-J-A)

ŐSZ (Sz-O-N)

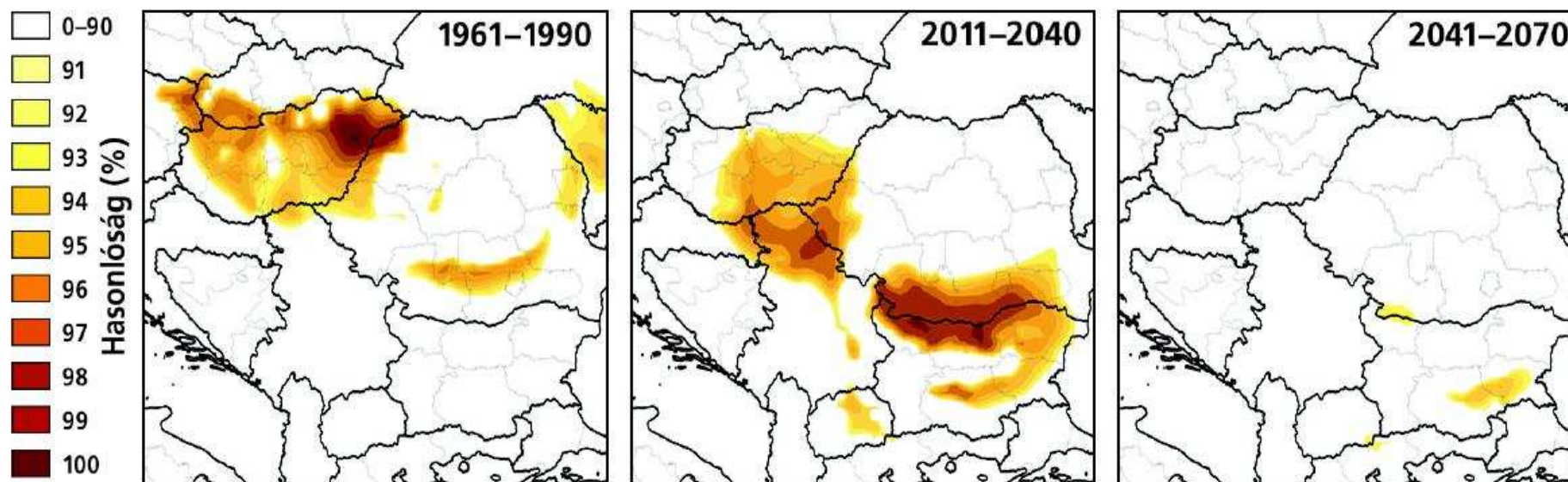
TÉL (D-J-F)

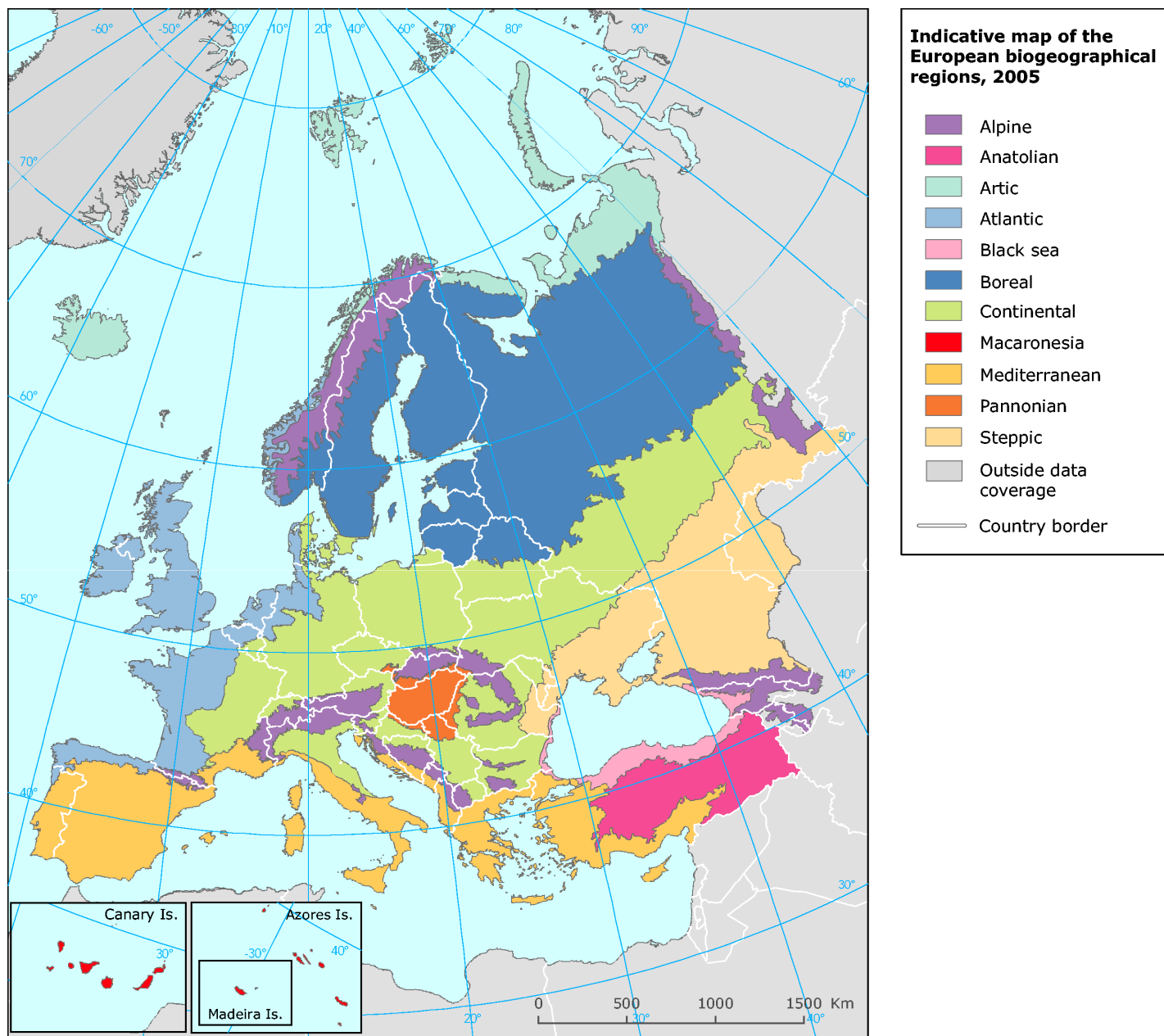
HŐMÉRSÉKLETVÁLTOZÁS (°C)

NYÁR – legnagyobb (4,7-4,9°C), TAVASZ – legkisebb (2,9-3,2°C)

Klimatikus régiók eltolódása

Európai biogeográfiai régiók

Az extrém időjárási események várható változása a 21. század végéig.

Magasabb maximum hőmérséklet, több hőség nap	Nagy valószínűséggel (90-99%)
Növekvő kontinentális szárazság, aszály veszély	Valószínű elsősorban a kontinens belsejében (66-90%)
Intenzívebb csapadékok	Nagy valószínűséggel (90-99%)
Szélviharok	Valószínű (66-90%)

IPCC 4. jelentés 2007.

A klímapolitika két nagy cselekvési irányzatra épül fel

- **Üvegházhatású gázok csökkentése /mitigation/**
  - energiatakarékosság
  - energiahatékonyság
  - megújuló energiaforrások
  - erdőtelepítés
- **Alkalmazkodás /adaptation/, beleértve a**
  - megelőzést,
  - védekezést, kárelhárítást,
  - veszteségek csökkentését, a károk felszámolását, a helyreállítást.

Ezek nem alternatívák, esetenként egybeesnek.

Az Európai Unió csúcsértekezletén vállalt kötelezettségek a klímaváltozással kapcsolatban

/2007. március 8-9./

- **A szén-dioxid kibocsátás 20%-os csökkentése 2020-ig.**
- **Az energiahatékonyság 20%-os növelése.**
- **A megújuló energiaforrások részarányának 20%-ra való emelése.**
- **A bioüzemanyagok részarányának kötelező 10%-ra növelése 2020-ig.**

Az alkalmazkodás fontosságát indokolja:

A legdrasztikusabb csökkentés esetén is a felmelegedési folyamattal a XXI. században számolni kell.

A következő évtizedekben a szélsőséges meteorológiai események növekvő gazdasági károkat és humán problémákat okoznak.

Magyarországon becslések szerint a kedvezőtlen időjárási események káros hatásai és a szükséges védekezési költségek együttesen elérik az évi 150-180 milliárd forintot, ami megközelíti a GDP 1%-át.

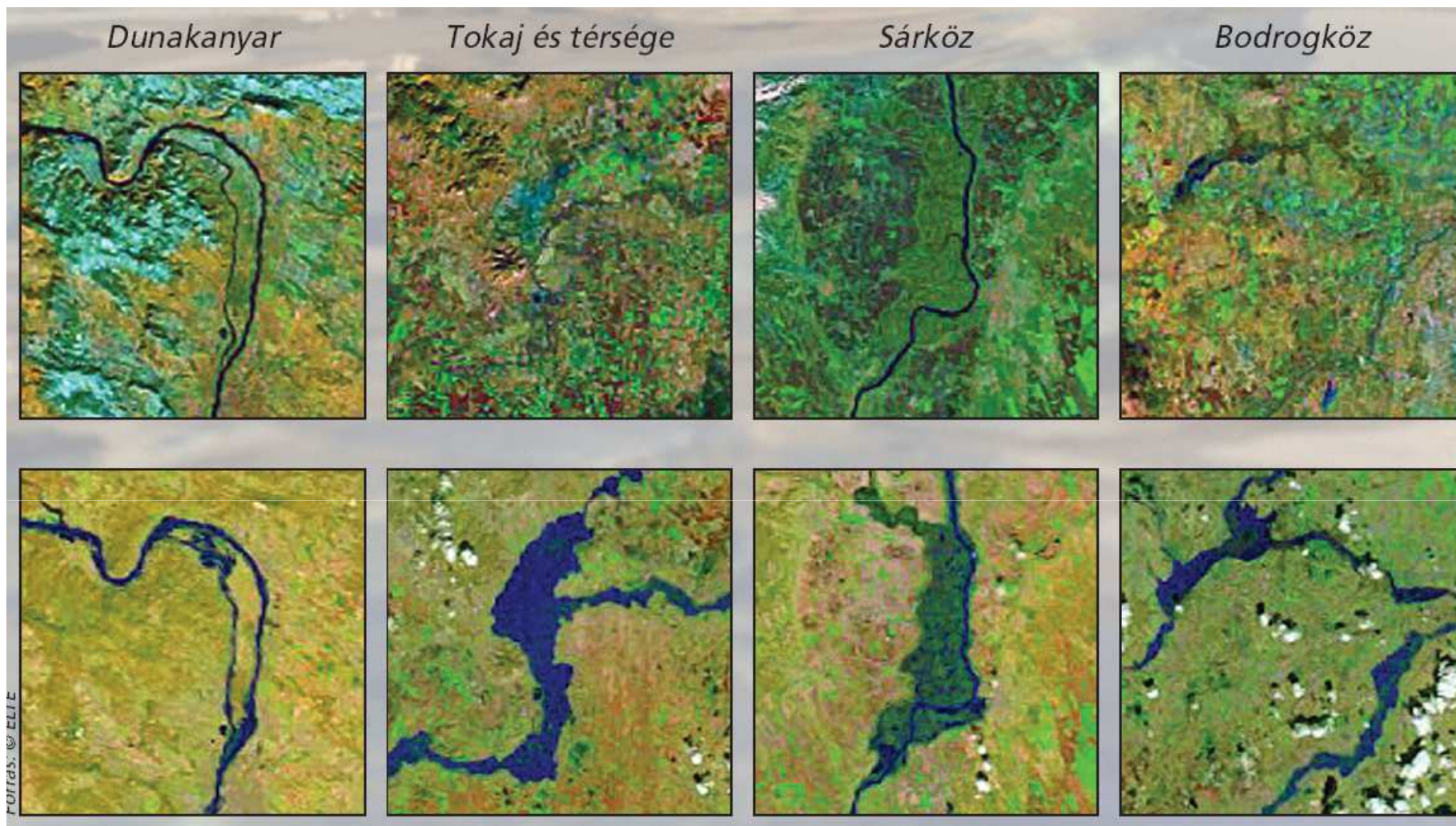
2007-ben a mezőgazdaságban keletkezett károk meghaladták ezt az összeget.

A klímaváltozás előrehaladásával ez az összeg jelentősen megemelkedhet.

Milyen következményekkel jár(hatnak) a változások?

Kockázat növekedés, időjárási extrémáliák gyakoriságának és intenzitásának a növekedése

- **hosszú száraz, illetve esős periódusok**
- **árvizek**
- **viharok**
- **erdőtüzek**
- **hőhullámok**

**Árvíz a Kárpát-medence kisebb térségeiben
(felső sor: normális állapot, alsó sor: 2006-os árhullám)**

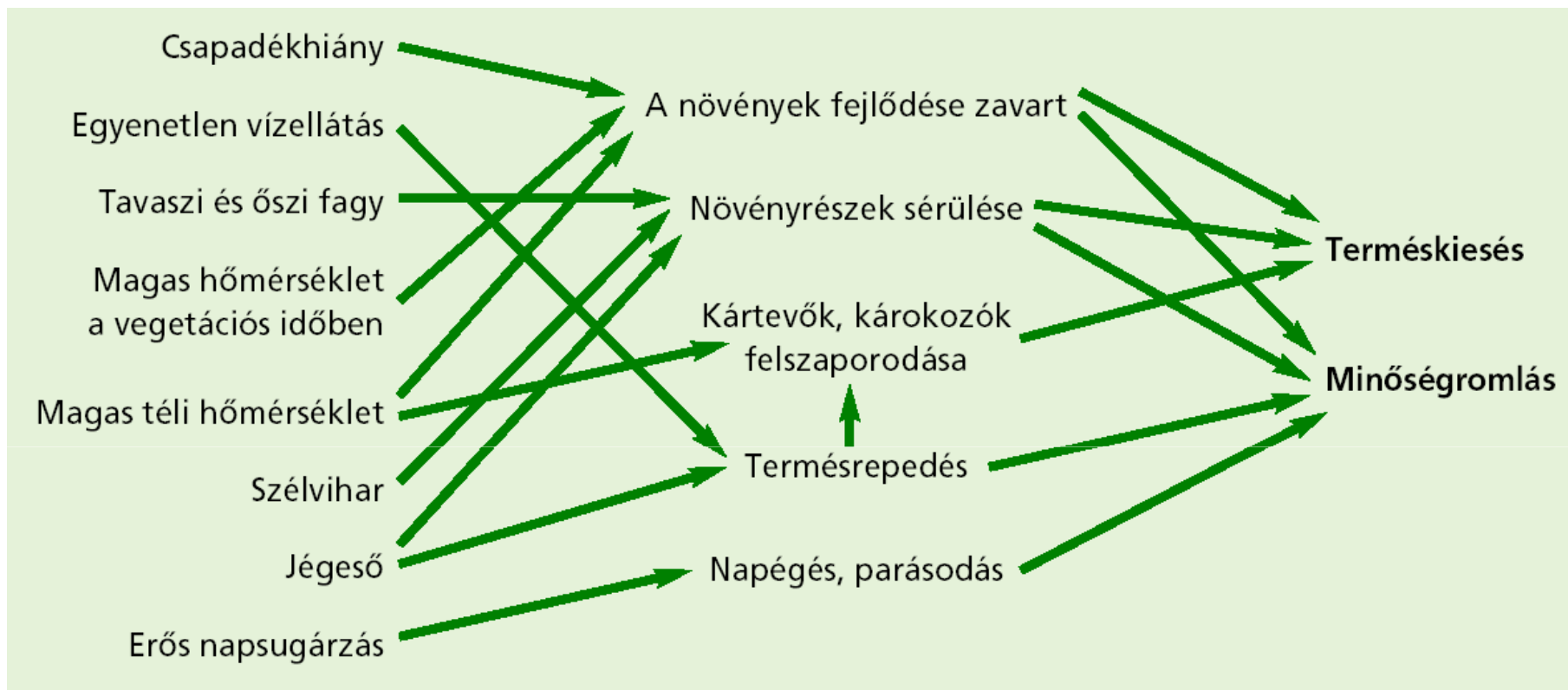
A mezőgazdaságot sújtó elemi károk következményei:

Elsődleges következmények:

- **aszály**
- **fagykár**
- **jégeső**
- **belvíz**

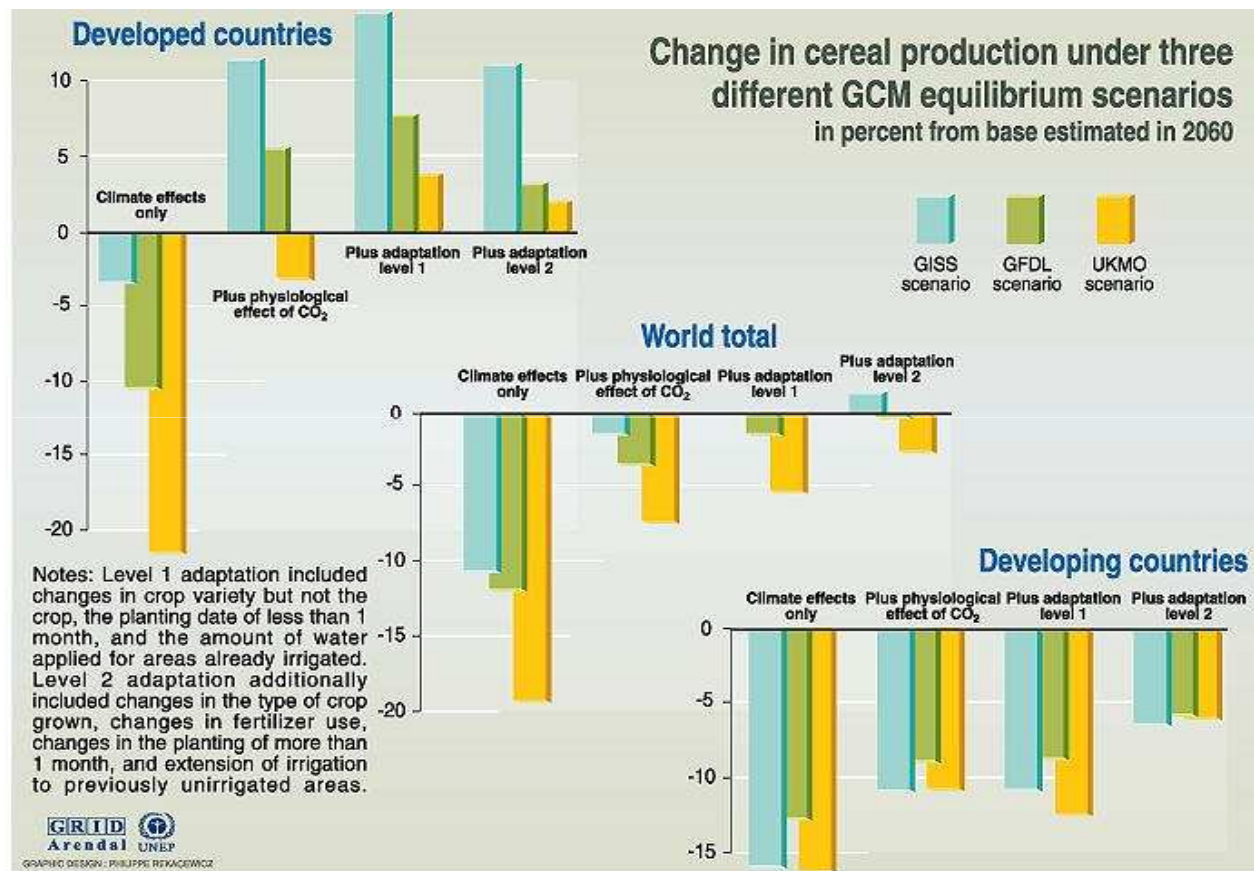
Másodlagos következmények:

- **élelmiszerhiány**
- **takarmányhiány**
- **áremelkedés**
- **fogyasztók teherviselésének növekedése**

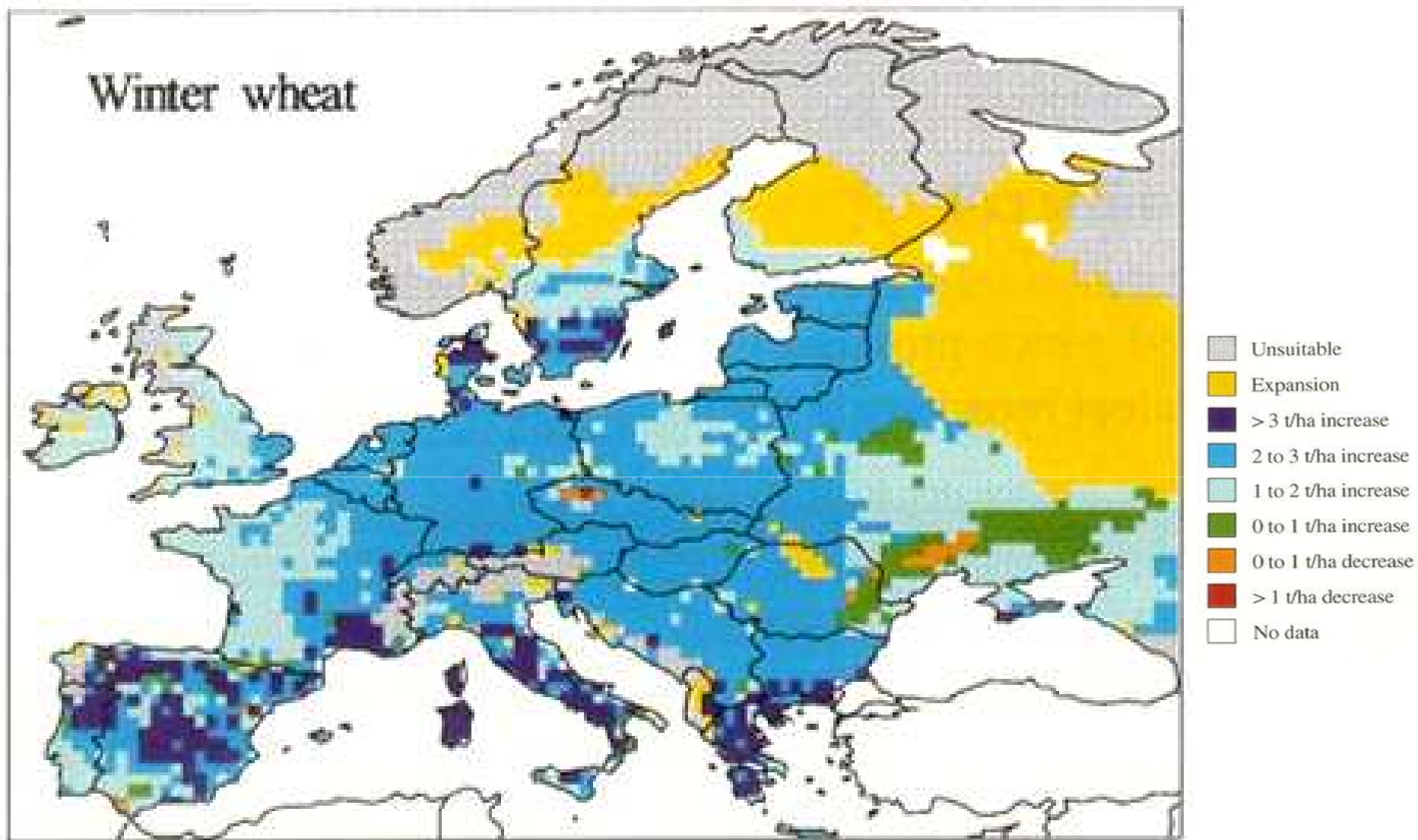

Nemzetközi prognózis a cereáliák természtésének várható alakulásáról

Source: Climate change 1995, Impacts, adaptations and mitigation of climate change: scientific-technical analyses, contribution of working group 2 to the second assessment report of the intergovernmental panel on climate change, UNEP and WMO, Cambridge press university, 1996.

A cereália produkció becsült értékei

A búza hozamváltozása a CLIVARA projekt szerint

Klimatikus évtípusok és termésprognózis 1951-1980

Hajdú-Bihar megye

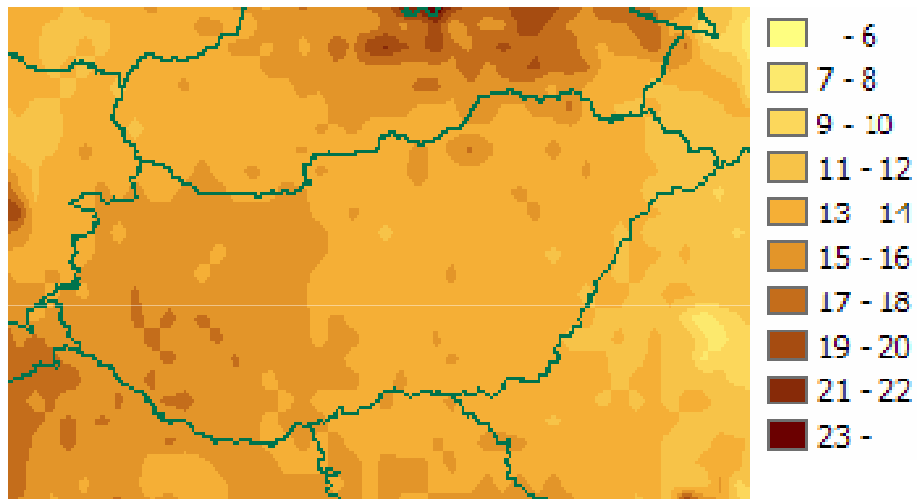
Kukorica				
	csapadék	effektív hőösszegek	gyakoriság	termés prognózis
	nyári félév			
A száraz – hideg	300	1260	28	6.25
B száraz – meleg	200	1400	12	6.10
C csapadékos – hideg	530	1210	16	7.68
D csapadékos – meleg	300	1500	44	8.27
GCM I.	260	1530		
GCM II.	340	1730		

	Tényleges termés (t/ha)		Szimulált termés (t/ha) AFRCWHEAT	
Győr				
Tényleges időjárás	4.88	0.63	4.9	0.5
HADCM 2 klímaszenárió				
CO ₂ koncentr.: 360 ppm			3.7	0.4
CO ₂ koncentr.: 500 ppm			4.2	0.5
Debrecen				
Tényleges időjárás	4.69	0.69	4.8	0.6
HADCM 2 klímaszenárió				
CO ₂ koncentr.: 360 ppm			3.8	0.4
CO ₂ koncentr.: 500 ppm			4.4	0.5

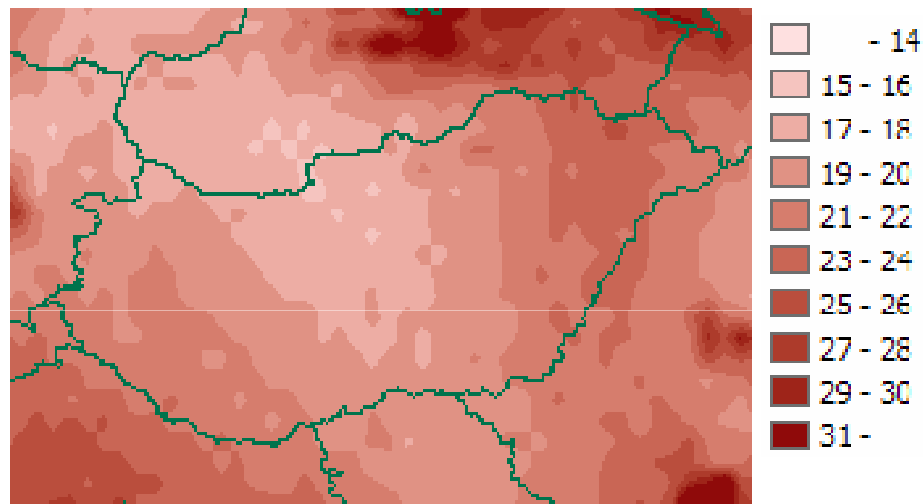
A búza szimulált termésátlagai

Növényenkénti elemzések – kukorica

2011-20

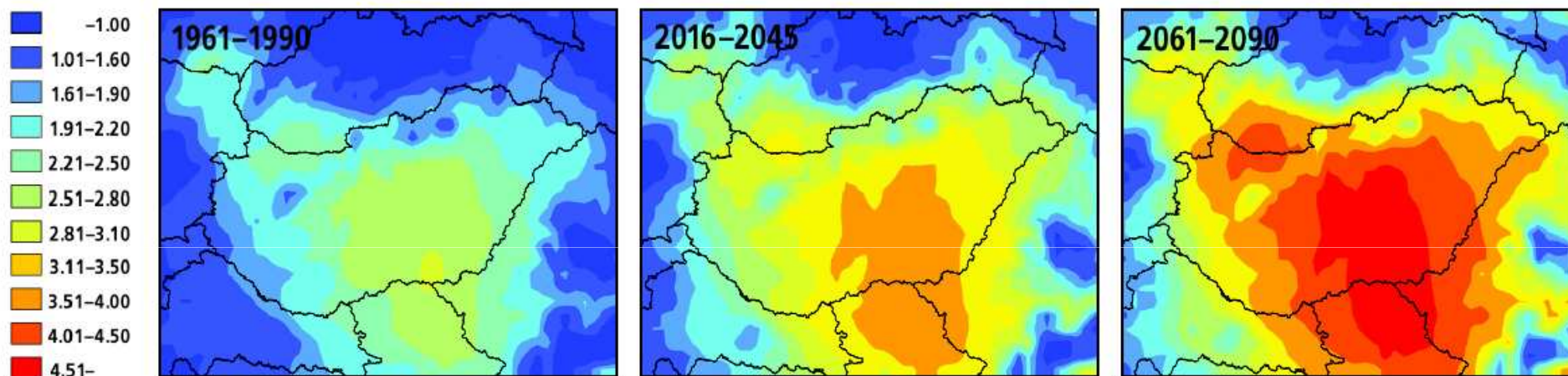
2031-40

A hőmérsékletileg lehetséges vegetációs periódus hosszának változása (nap)

Időszak	Április–szeptember <i>hőösszege [°C]</i>		Április–szeptember <i>csapadéka [mm]</i>	
	A2	B2	A2	B2
1961–1990	1253		354,0	
2001–2030	1494	1570	327,8	317,5
2016–2045	1661	1771	324,2	309,7
2031–2060	1865	1962	313,4	298,8
2046–2075	2023	2125	289,6	278,0
2061–2090	2141	2174	280,2	273,6

**A kukorica szempontjából fontos hőösszeg és csapadék változása Debrecenben
(HadCM3)**

**Az Ángyán féle ariditási index [°C/mm] értékeinek alakulás
(HadCM3 B2 scenárió)**

		1961–1990	2015	2030	2045	2060	2075
Igen gyenge adottságú	1,01–1,60	4					
Közepes adottságú	1,61–1,90	14	2				
Jó adottságú	1,91–2,20	26	4	3	1		
Nagyon jó	2,21–2,50	23	15	5	3	2	
Nagyon jó, érdemes önt.	2,51–2,80	31	23	20	7	3	3
Jó, de érdemes önt.	2,81–3,10	2	17	22	22	7	4
Csak öntözéssel	3,11–3,50		33	28	24	23	16
	3,51–4,00		6	21	37	26	26
	4,01–4,50				7	33	30
	4,51 ≤				0	5	21

**Az ariditási index értékeinek megfelelő területek aránya [%] Magyarországon
(HadCM3 B2 scenárió)**

A klímaváltozás a természeti környezet, a gazdaság és a társadalom majd minden területét érinti, így széleskörű interdiszciplináris összefogás szükséges.

A tudós társadalom széleskörű együttműködésével olyan eredmények érhetők el, amelyek javítják az ország klímaváltozáshoz való alkalmazkodóképességét.

Előkészületben van egy interdiszciplináris kutatási program:

Klímaváltozás és Biztonság

Feladatai:

- **segíteni és tudományosan megalapozni a Kormány klímaváltozással kapcsolatos kétéves cselekvési programjait,**
- **felerősíteni a humán dimenzió problémáira való reagálást,**
- **felkészülni az esetleg bekövetkező éghajlati vészhelyzetekre.**

Stratégiai cél:

Fel kell készíteni a lakosságot az oktatás, nevelés, ismeretterjesztés, szaktanácsadás módszereivel a kedvezőtlen időjárási és éghajlati események káros hatásainak megelőzésére, ezek kedvezőtlen jellegének csökkentésére, illetve elviselésére. Szemléletváltásra van szükség.

Megteremteni, illetve továbbfejleszteni a váratlanul jelentkező szélsőséges időjárási események káros hatásaira való gyors reagálás humán, szervezési, technikai, szervezeti és pénzügyi feltételeit.

Köszönöm megtisztelő figyelmüket!